

Helsingin yliopisto - Helsingfors universitet - University of Helsinki ID 2007-299

Tiedekunta-Fakultet-Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos-Institution-Department Sosiologian laitos	
Tekijä-Författare-Author Mustonen, Katja			
Työn nimi-Arbetets titel-Title Tutkittavana ylivilkas lapsi : Neuropsykiatrinen diagnoosi tieteellisenä ja medikaalisena ilmiönä			
Oppiaine-Läroämne-Subject Yleinen sosiologia			
Työn laji-Arbetets art-Level Pro gradu		Aika-Datum-Month and year 2007-05-14	Sivumäärä-Sidantal-Number of pages 115 s.
Tiivistelmä-Referat-Abstract Pro gradu -työn aiheena on neuropsykiatrinen diagnoosi ADHD eli tarkkaavaisuuden ja yliaktiivisuuden häiriö lapsuusiän oireyhtymänä. Ilmiötä lähestytään tutkimuksessa tieteen- ja teknologian tutkimuksen näkökulmasta. Neuropsykiatrinen diagnoosi on siten tarkastelussa yhtäältä kansainvälisenä tieteellisenä ja tiedollisena ilmiönä ja toisaalta paikallisia lastenlääketieteellisiä käytäntöjä organisoivana ammattilaiskäsitteenä. Aineistona on käytetty lääketieteellisiä, psykiatrisia sekä neurotieteellisiä julkaisuja. Tutkimus jakaantuu neljään osaan, joista ensimmäisessä tarkastellaan ylivilkkaita lapsia koskevan lääketieteellisen ajattelun kehittymistä 1900-luvun kuluessa. Tämä ajattelu muodostaa tarkkaavaisuushäiriön tieteellisen historian. Toinen osa puolestaan esittää tarkkaavaisuushäiriödiagnoosin synnyn ja vakiintumisen tiedepoliittisena päätöksenä, joka kytkeytyi amerikkalaisen psykiatrian laajempiin muutoksiin 1970-luvulla. Kaksi merkittävintä muutosta oli yhtäältä siirtyminen luokittelevaan psykiatriankäytäntöön ja toisaalta psyykenlääketeollisuuden kasvu. Kolmanneksi tarkastellaan tarkkaavaisuushäiriötä koskevaa tieteellistä tutkimusta ja erityisesti sitä koskevaa neurologista havaintoa. Kysytään, missä mielessä tarkkaavaisuushäiriön voidaan ajatella olevan olemassa tutkijan interventioista riippumatta. Ian Hackingin tieteenfilosofian pohjalta esitetään lopputulos, jonka mukaan neurologinen säännönmukaisuus ennemminkin luodaan kuin löydetään neuropsykologisissa laboratorioissa. Kolmen ensimmäisen osan tavoitteena on esittää perinteisen tieteellisen näkemyksen kyseenalaistava selitys tarkkaavaisuushäiriön kaltaisen lääketieteellisen ilmiön kehitymisestä ja vakiintumisesta. Tutkimuksen neljännessä osassa siirrytään tutkimaan tarkkaavaisuushäiriötä suomalaisen lastenterveyskeskustelun uutena paradigmaattisena käsitteenä. Tarkkaavaisuushäiriötä ja sen käsittelyä lääketieteen aikakauslehdissä verrataan aikaisemmin Pohjoismaissa keskustelun kohteena olleeseen MBD-oireyhtymään ja siihen liittyneeseen kirjoitteluun. Kahden eri diagnostisen käsitteen tarkastelu paljastaa, että kyse on laajemmasta lastenterveyskeskustelun muutoksesta kuin vain yhden nimikkeen korvaamisesta toisella. Samalla kuitenkin pro gradussa osoitetaan, että kehitys 1990–2000 -luvulla ei selity yksinomaan tieteellisen tiedon lisääntymisellä tai tieteellisen selityksen täsmentymisellä. Tarkkaavaisuushäiriön ja MBD:n esitetään tutkimuksessa olevan kahden erilaisen lastenterveyskeskustelun kuvia tai paradigmaattisia käsitteitä: MBD-diagnoosi liittyy hyvinvointivaltion institutionaaliseen organisoimiseen ja eräänlaisen lastenhoivaverkoston kehittämiseen, tarkkaavaisuushäiriö puolestaan yksilön lääketieteellisen tilan määrittämiseen ja luokitteluun. Tutkimuksessa arvioidaan, että tiede tai tekniset keksinnöt yksin eivät riitä selittämään muutoksia lääketieteellisessä keskustelussa, vaan muutosten ymmärtämiseksi on käännyttävä katsomaan kattavammin yhteiskunnallisia prosesseja.			
Avainsanat-Nyckelord-Keywords ADHD MBD-oireyhtymä lapset hermoston taudit neuropsykiatria lääketiede ylivilkkaus medikalisaatio lääketiede - historia			
Säilytyspaikka-Förvaringsställe-Where deposited			
Muita tietoja-Övriga uppgifter-Additional information			